

GEBIEDSBEELD CHARLOIS

*Signalen over integratie, discriminatie, v/m-emancipatie
en lhbt-emancipatie uit Charlois*

Samenvatting

IDEM Rotterdam voert in alle veertien gebieden van Rotterdam een behoefte-inventarisatie uit om een beeld te krijgen van wat er speelt in elk gebied in relatie tot integratie, discriminatie, vrouw/man-emanipatie en lhbt-emanipatie. Deze rapportage presenteert zowel signalen als concrete aanknopingspunten voor professionals en geïnteresseerden om verder aan de slag te gaan met de vier thema's in Charlois. Hieronder vatten we de belangrijkste signalen per onderwerp kort samen.

Integratie

Armoede en schulden

Uit de gesprekken blijkt dat armoede een grote rol speelt in het gebied. Schuldenproblematiek komt volgens gesprekspartners veel voor onder bewoners van Charlois. Armoede heeft een lage participatie en minder zelfredzaamheid van bewoners tot gevolg. Daarnaast kan armoede ook van invloed zijn op de ontwikkeling en de kansen van jongeren in Charlois, bijvoorbeeld doordat ouders vooral bezig zijn met (financieel) overleven en zich daarom minder op de opvoeding richten.

Diversiteit in de wijk

De bevolking van Charlois is wat betreft migratieachtergrond heel divers. Als positief punt wordt benoemd dat het fijn is dat mensen met verschillende achtergronden met elkaar samen kunnen leven.

Er lijkt binnen het wijkteam van Oud-Charlois meer diversiteit mogelijk wat betreft gender en afkomst. Dit draagt mogelijk bij aan een betere bereikbaarheid, toegankelijkheid en efficiëntie van de hulpverlening.

Onder professionals in Charlois is er behoefte aan trainingen die interculturele communicatieve vaardigheden en sensitiviteit vergroten.

Arbeidsmigranten

In Charlois wonen verhoudingsgewijs veel migranten uit Midden- en Oost-Europa. De taalachterstand van arbeidsmigranten wordt door verschillende professionals als probleem benoemd. Professionals geven aan het daardoor lastig te vinden om met arbeidsmigranten in contact te komen, wat de hulpverlening bemoeilijkt.

Arbeidsmigranten hebben vaak een zwakke arbeidspositie en zijn kwetsbaar. Dit komt onder andere doordat zij vaak huren van particuliere huisbazen. Zij wonen vaker in een kamer in een gedeeld huis, appartement of wooncomplex. Gesprekspartners noemen geluidsoverlast een gevolg hiervan.

Participatie

Bewoners van Charlois zetten zich vaker dan gemiddeld in Rotterdam actief in voor de buurt. Dit is onder andere te zien aan grote groepen vrijwilligers die er actief zijn. Aan de andere kant signaleren gesprekspartners dat er weinig bewoners komen opdagen op bijeenkomsten georganiseerd door bewonersorganisaties.

Binding met Charlois

In de gesprekken komt naar voren dat er in Charlois veel doorgangs- en instroomwijken zijn, waar mensen snel komen en ook weer snel vertrekken. Dit heeft als gevolg dat bewoners minder binding hebben met de wijk. Dit leidt mogelijk tot minder sociale controle en sociale cohesie in het gebied.

Taal

In de gesprekken komt naar voren dat er veel verschillende talen worden gesproken in Charlois. In het gebied worden Nederlandse taallessen aangeboden door verschillende organisaties. Desondanks zijn er volgens gesprekspartners bewoners die bewonersinitiatieven voor taallessen aanvragen, omdat er ook mensen ‘buiten de boot vallen’.

‘Verwarde personen’

Er zijn signalen over ‘verwarde personen’ in het gebied die soms voor overlast zorgen. Het is echter niet altijd duidelijk om wat voor gedrag het gaat en welke personen onder deze categorie vallen.

Samenkomen in eigen kringen

Uit de gesprekken komt naar voren dat verschillende groepen naast elkaar leven en mensen vooral contacten hebben ‘binnen hun eigen clubje’. Er is weinig sociaal en open contact tussen verschillende etnische groepen.

Verdraagzaamheid en tolerantie

De tolerantie tussen verschillende bevolkingsgroepen en tussen jong en oud neemt volgens gesprekspartners af. Er wordt door de gesprekspartners vooral spanning tussen volwassenen zonder migratieachtergrond en jongeren met een migratieachtergrond geconstateerd. Professionals geven aan dat het bevorderen van de verdraagzaamheid en tolerantie van bewoners lastig is.

Vooroordelen van ‘witte Nederlanders’

Door meerdere gesprekspartners wordt benoemd dat ‘witte Nederlanders’, vooral ouderen, vooroordelen hebben over mensen met een migratieachtergrond. Deze vooroordelen komen mogelijk voort uit gevoelens van onveiligheid. Het creëren van ontmoetingsplaatsen of het stimuleren van gezamenlijke activiteiten kunnen negatieve vooroordelen tegengaan.

Openbare ruimte en veiligheid

De beeldkwaliteit van de openbare ruimte (o.a. zwerfvuil en bekladding) scoort slecht in Charlois. Dit geldt ook voor de veiligheidsbeleving van bewoners van het gebied. Om het gevoel van veiligheid van bewoners te verbeteren, lijkt het belangrijk om te investeren in de openbare ruimte.

Kwetsbare jeugd

In de gesprekken komen twee verschillende groepen kwetsbare jongeren naar voren: jongeren met weinig mogelijkheden in de wijk en kinderen met een beperking. Voor beide groepen geldt dat er vaak een dagbesteding ontbreekt.

Herstructurering

Als gevolg van de herstructurerings in het gebied is er onvrede onder bewoners. Vooral de wijk Heijplaat wordt in verband gebracht met de (negatieve) gevolgen van herstructurering. Een voorbeeld hiervan is het afnemen van de saamhorigheid in de wijk.

Discriminatie

Arbeidsmarktdiscriminatie

Er zijn signalen dat jongeren met een migratieachtergrond worden gediscrimineerd op de arbeidsmarkt. Zij weten volgens een gesprekspartner vaak niet waar zij heen moeten met een hulpvraag over discriminatie.

Islamofobie

Er zijn signalen dat vrouwen met een hoofddoek te maken hebben met discriminatie op het werk.

Vluchtelingen

'Witte Nederlanders' zouden volgens gesprekspartners vaak denken dat vluchtelingen vaker recht hebben op steun van de overheid, zoals een woning. Daardoor voelen zij zich achtergesteld. Het gaat dan bijvoorbeeld over huizen die beschikbaar worden gesteld aan vluchtelingen.

Koppelen van gedrag aan achtergrond

Het valt op dat sommige gesprekspartners bepaald gedrag koppelen aan ras of migratieachtergrond. Dit kan resulteren in (versterking van) vooroordelen en stigmatisering. Er lijkt onder professionals meer bewustzijn nodig over het effect van het koppelen van gedrag aan een bepaalde etnische afkomst.

Herkennen en aanpakken van discriminatie

Een paar gesprekspartners geven aan niet altijd te weten of iets feitelijk discriminatie is. Verhalen van bewoners over discriminatie worden soms in twijfel getrokken. Er lijkt onder professionals een behoefte te bestaan aan meer kennis over discriminatie. Daarnaast is het van belang dat discriminatie-ervaringen niet worden gebagatelliseerd, omdat dit tot gevolg kan hebben dat mensen zich terugtrekken uit de samenleving.

Vrouw/man-emanipatie

Rolverdeling

Er is volgens gesprekspartners bijna altijd sprake van een traditionele rolverdeling in Charlois. Soms wordt dit als problematisch gezien, omdat vrouwen hierdoor (bijna) niet meer de deur uit komen.

'Verborgene vrouwen'

Sommige gesprekspartners geven aan zich zorgen te maken over vrouwen die volgens hen in een sociaal isolement leven en niet naar buiten kunnen of mogen. De gesprekspartners lijken te worstelen met deze situatie. Er is behoefte aan meer kennis over wanneer er werkelijk sprake is van sociaal isolement.

Huiselijk geweld

Gesprekspartners geven aan dat huiselijk geweld veel voorkomt in Charlois. Volgens hen is het onderwerp moeilijk bespreekbaar te maken, omdat er nog een groot taboe op rust.

Activiteiten voor vrouwen

Door verschillende gesprekspartners wordt genoemd dat er voor vrouwen en meisjes diverse activiteiten in Charlois worden georganiseerd. Sommige activiteiten (zoals naailessen) kunnen indirect bijdragen aan een versterking van stereotype beeldvorming over rolpatronen tussen meisjes en jongens.

Lhbt-emancipatie

Weinig signalen en behoefte aan meer kennis en vaardigheden bij professionals

Veel gesprekspartners geven aan dat zij geen signalen ontvangen van incidenten aangaande lhbt-personen. Uit de gesprekken blijkt echter dat lhbt-emancipatie voor sommige professionals nog een relatief onbekend onderwerp is. Het ontbreken van deze kennis kan een belemmering zijn om ontwikkelingen die te maken hebben met seksuele en genderdiversiteit te signaleren en adequaat te handelen waar nodig. Dit geldt zowel binnen de eigen organisatie of bij de doelgroep waarmee professionals werken. Er lijkt een behoefte te bestaan aan meer kennis en vaardigheden met betrekking tot lhbt-onderwerpen.

'Homo' als scheldwoord

Volgens gesprekspartners zijn er signalen dat er op scholen veel wordt gescholden met het woord 'homo'. Dit woord bevestigt een negatief beeld van lhbt-personen. Meer voorlichting op scholen over lhbt-onderwerpen kan bijdragen aan meer bekendheid met het thema.

Taboes doorbreken bij migranten- en geloofsgemeenschappen

Een gesprekspartner geeft aan dat er nog een groot taboe rust op lhbt-onderwerpen binnen de islamitische gemeenschap. Volgens een andere gesprekspartner worden seksuele en genderdiversiteit weinig tot nooit besproken binnen de islamitische gemeenschap. Er lijkt onder professionals een behoefte te bestaan aan meer kennis (over methodieken) om goede voorlichting over lhbt-onderwerpen te kunnen geven binnen migranten- en geloofsgemeenschappen.

Behoefte aan ontmoetingsplek

Uit de gesprekken blijkt dat er in Charlois behoefte is aan meer plekken waar lhbt-personen naartoe kunnen voor een zorgvraag of ontmoetingen met gelijkgestemden.

Aanknopingspunten en aanbevelingen

- Besteed blijvend aandacht aan armoede, in het bijzonder aan het verder ontwikkelen van programma's die gericht zijn op preventie van schulden.
- Investeer in het samenbrengen van groepen bewoners die op gespannen voet staan met elkaar, bijvoorbeeld door ontmoetingen te creëren.
- Investeer in (het onderhoud van) de openbare ruimte.
- Blijvende inzet voor het organiseren van activiteiten voor jongeren en kinderen in Charlois, zodat zij het gevoel hebben mee te doen in de samenleving. Zet specifiek in op het organiseren van beschermde arbeid en zinvolle dag- en vrijetijdsbesteding voor kinderen met een beperking.
- Blijf investeren in aandacht voor Nederlandse taalvaardigheid en taallessen. Besteed hierbij specifiek aandacht aan arbeidsmigranten.
- Investeer in het vergroten van kennis over 'verborgen vrouwen'.
- Blijf investeren in toegankelijke activiteiten voor vrouwen in de buurt. Wees ook alert op het feit dat sommige activiteiten rolbevestigend zijn.
- Betrek oude bewoners bij vernieuwingsplannen voor de wijk. Investeer in buurtactiviteiten waar oude en nieuwe bewoners samenkomen om de saamhorigheid in de wijk te vergroten.

- Besteed aandacht aan actief diversiteitsbeleid van (hulpverlenings)organisaties. Investeer in trainingen voor professionals gericht op het vergroten van de interculturele communicatieve vaardigheden en sensitiviteit.
- Bied trainingen aan professionals om discriminatie te signaleren, bespreekbaar te maken en te leren wat zij kunnen doen wanneer er discriminatie wordt ervaren.
- Zet in op het vergroten van kennis over lhbt-onderwerpen. Investeer in trainingen voor professionals om vaardigheden te ontwikkelen om seksuele gerichtheid of genderidentiteit bespreekbaar te maken.

Inleiding

In alle veertien gebieden van de gemeente doet IDEM Rotterdam onderzoek naar wat er speelt met betrekking tot integratie, discriminatie, vrouw/man-emancipatie en lhbt-emancipatie. Dit onderzoek is ook in Charlois uitgevoerd, en in deze rapportage worden de resultaten daarvan besproken.

We hebben een breed palet aan signalen verzameld die laten zien hoe integratie, discriminatie, vrouw/man-emancipatie en lhbt-emancipatie er in Charlois uitzien. Hiertoe hebben we professionals en andere actieve bewoners geïnterviewd. De resultaten van deze interviews zijn teruggekoppeld tijdens een wijkbijeenkomst, waardoor de signalen die we verzamelden zijn aangevuld. Zo krijgen we zicht op verschillende knelpunten en lacunes ten aanzien van de vier thema's, net zoals succesvolle voorbeelden die andere Rotterdammers kunnen inspireren.

Dit gebiedsbeeld is als volgt opgebouwd. In het volgende hoofdstuk worden de doelen en methode van dit onderzoek toegelicht. Vervolgens bespreken we per thema zowel de signalen die we hebben opgetekend als succesvolle voorbeelden die we tegen zijn gekomen. We plaatsen het beeld dat hieruit oprijst in de context van Rotterdamse feiten en cijfers, en het gebiedsprogramma. Tot slot gaan we in op concrete aanknopingspunten voor professionals, betrokken bewoners, ondernemers en anderen om verder met de thema's in Charlois aan de slag te gaan.

November 2017

www.idemrotterdam.nl

Methode

Behoeftinventarisatie

De behoefte-inventarisatie is een kwalitatief onderzoek waarmee IDEM Rotterdam signalen verzamelt met betrekking tot integratie, discriminatie, vrouw/man-emancipatie en lhbt-emancipatie, en behoeften ten aanzien van deze vier thema's in kaart brengt. De behoefte-inventarisatie wordt in alle veertien gebieden van de gemeente Rotterdam uitgevoerd. In november-januari 2017 hebben we dit onderzoek in Charlois gedaan.

Centraal staat de vraag: wat speelt er op het gebied van integratie, discriminatie, vrouw/man-emancipatie en lhbt-emancipatie in Charlois? We letten bij het beantwoorden van deze vraag op de volgende deelvragen:

- Welke ontwikkelingen en gebeurtenissen in Charlois zijn van invloed op het gebied en zijn bewoners ten aanzien van de vier thema's?
- Tegen welke knelpunten en lacunes lopen bewoners en professionals aan zodra ze zich met één of meerdere van deze thema's bezighouden?
- Wat zijn succesvolle voorbeelden van activiteiten in Charlois op het gebied van de vier thema's?
- Welke behoeften leven er in Charlois om aan de slag te gaan met projecten die gaan over integratie, discriminatie, vrouw/man-emancipatie en lhbt-emancipatie?

Interviews en wijkbijeenkomst

In elk gebied spreken we in totaal met twaalf tot vijftien professionals en andere actieve bewoners. Deze interviews zijn geanonimiseerd. We streven naar een zo divers mogelijke groep gesprekspartners die zich bezighouden met uiteenlopende activiteiten, zoals vertegenwoordigers van welzijnsorganisaties, kunst- en cultuurorganisaties, religieuze instellingen, onderwijsinstellingen, jongerenwerk, wijkpolitie, ondernemers, buurtverenigingen, bewonersinitiatieven en gebiedscommissies. In Charlois is met een diverse groep professionals gesproken. Kanttekening hierbij is dat in verhouding een aanzienlijk deel van de gesprekspartners voornamelijk actief is in de wijk Oud-Charlois. Er is getracht de andere wijken ook goed in beeld te brengen door het gebruik van feiten en cijfers.

Op basis van deze gesprekken hebben we een eerste impressie gekregen van wat er speelt in Charlois ten aanzien van de vier thema's. Vervolgens hebben we dit beeld teruggekoppeld aan een diverse groep professionals en actieve bewoners tijdens een wijkbijeenkomst. In kleinere tafelgesprekken hebben zij dit beeld en hun behoeften vervolgens nader besproken, waardoor de eerste analyse verder kan worden aangescherpt, aangepast en aangevuld.

Gebiedsbeeld

In dit gebiedsbeeld bundelen en analyseren we de uitkomsten van de interviews en de tafelgesprekken. Waar relevant worden de inzichten besproken in relatie tot bestaande Rotterdamse feiten en cijfers, het Gebiedsprogramma en het Uitvoeringsplan van het cluster Maatschappelijke Ontwikkeling in Charlois.

Het gebiedsbeeld heeft als doel om relevante partijen en geïnteresseerden binnen en buiten Charlois te informeren over wat er speelt ten aanzien van de vier thema's in het gebied. Knelpunten en lacunes worden duidelijk, net als succesvolle voorbeelden. Uiteindelijk leidt dit gebiedsbeeld tot een inkleuring van al bestaande kwantitatieve gegevens over Charlois, en brengt het verdiepende kennis over hoe de vier thema's er op gebiedsniveau uit zien. Vervolgens kunnen professionals en bewoners op basis van deze informatie binnen en buiten Charlois projecten en samenwerkingen opstarten om met één of meerdere van de thema's aan de slag te gaan.

Integratie in Charlois

Integratie is geen eenduidige term. Verschillende mensen en organisaties bedoelen er uiteenlopende dingen mee. Sommigen gebruiken de term om te focussen op de sociale, economische of culturele situatie van mensen met een migratieachtergrond. Anderen wijzen erop dat integratie een collectief proces is, waarbij iedereen werkt aan de integratie van de Rotterdamse samenleving als geheel. Weer anderen wijzen het gebruik van de term volledig af, omdat het bijdraagt aan een onnodig onderscheid.

In Charlois is meer diversiteit dan in de rest van Rotterdam. 62% van de bewoners in Charlois zijn Nederlanders met een migratieachtergrond. Voor heel Rotterdam geldt dit voor 49% van de bewoners.
(Gemeentelijke basisadministratie, peildatum 1-1-2015)

Tegen de achtergrond van deze debatten benadert IDEM Rotterdam integratie als een koepelterm om te kunnen praten over onderwerpen die raken aan de verhoudingen tussen Rotterdammers, over de situatie van nieuwkomers in de stad, en over tegenstellingen tussen personen en groepen waar mensen tegenaan lopen. Wij benaderen integratie daarmee vooral als een idee dat betrekking heeft op de stad als geheel.

De hieronder beschreven signalen geven weer wat er momenteel speelt op het gebied van integratie in Charlois. Daarmee beslaan ze ontwikkelingen en gebeurtenissen die het samenleven in Charlois beïnvloeden, leggen knelpunten bloot en wijzen op behoeften om bepaalde onderwerpen meer, minder of juist op een andere manier aandacht te geven of aan te pakken.

Signalen over integratie

Armoede en schulden

Uit de gesprekken blijkt dat armoede een grote rol speelt in Charlois. Een groot deel van de bewoners heeft volgens gesprekspartners geen werk en leven op of onder de armoedegrens. In het kader hiernaast is te lezen dat er in Charlois relatief veel arme huishoudens zijn (een inkomen van 110% van het sociaal minimum of minder). Charlois behoort tot de vijf gebieden van Rotterdam met het grootste aandeel arme huishoudens. Dit blijkt ook uit het feit dat 40% van de bewoners (19 jaar en ouder) van Charlois moeite heeft met rondkomen. Voor heel Rotterdam is dit 31%. Volgens gesprekspartners blijkt uit het type bewonersinitiatieven ook dat armoede een probleem is in Charlois. Voorbeelden zijn voedselbankprojecten en inzamelingsacties voor tweedehandsspullen.

Een indicatie voor armoede is het aandeel huishoudens dat leeft van het sociaal minimum. Het sociaal minimum is gelijk aan een bijstandsuitkering. 26% van de huishoudens in Charlois heeft een inkomen tot 110% van het sociaal minimum. Voor heel Rotterdam is dit 22%.
(Sociaal Statistisch Bestand, CBS)

Uit landelijk onderzoek weten we dat er veel schaamte is om over armoede en schulden te praten. Dit heeft als gevolg dat er vaak lang wordt gewacht met het inschakelen van hulp. Daardoor is het moeilijk om een inschatting te maken van de omvang van de armoedeproblematiek. Een gesprekspartner vermoedt dat er in Charlois meer armoede is dan uit de cijfers blijkt. De armoede blijft volgens haar vaak verborgen, onder ander omdat cijfers over het aantal mensen met schuldenproblematiek ontbreken.

Schuldproblematiek komt volgens gesprekspartners veel voor onder de bewoners van Charlois. Een gesprekspartner stelt dat vaak meerdere generaties binnen een familie schulden hebben. Kinderen met ouders in de schulden hebben volgens haar een grote kans om zelf ook in de schulden te belanden, omdat er geen langdurige begeleiding mogelijk is. Hiermee bedoelt gesprekspartner dat er geen structurele programma's zijn voor mensen met schulden. Er is behoefte aan programma's om te voorkomen dat kinderen van ouders met schulden zelf ook schulden krijgen. Dit probleem wordt door professionals onderkent. Onderwijsinstellingen zijn zich hier ook steeds meer van bewust en besteden op school aandacht aan de omgang met geld.

In de gesprekken worden een aantal groepen genoemd die relatief vaak in armoede leven, namelijk: ouderen, alleenstaanden, gebroken gezinnen en weduwen. Specifiek gekeken naar de schuldhulpverlening lopen eenoudergezinnen, alleenstaanden en voortijdig schoolverlaters vaker het risico om in de schulden te komen, volgens gesprekspartners. Verder gaat het volgens gesprekspartner om een diverse groep: er is binnen de schuldhulpverlening geen sprake van oververtegenwoordiging van één of meerdere groepen op basis van afkomst, leeftijd of gender.

Uit de cijfers van de Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen (2016) blijkt dat 9,4% van de bewoners (19 t/m 64 jaar) van Charlois volledig werkloos of werkzoekend is. Van alle Rotterdammers is dit 7%,

In Rotterdam werkt 67% van de inwoners minimaal 1 uur per week. Van de bewoners van Charlois is dit 59%.

Oorzaken van armoede die genoemd worden door gesprekspartners zijn een laag inkomen en het hebben van schulden. Daarnaast noemt een gesprekspartner dat Charlois economisch gezien weinig te bieden heeft, er zouden weinig stageplekken en werkgelegenheid zijn. In het kader hiernaast is te lezen dat er in Charlois meer werkloosheid is dan gemiddeld in Rotterdam. Het is aannemelijk dat werkloosheid in Charlois ook een van de oorzaken van de armoedeproblematiek is. Kanttekening hierbij is dat betaald werk geen garantie is om niet in armoede terecht te komen. Uit onderzoek van het SCP over langdurige armoede blijkt dat bijna de helft (49%) van de totale groep langdurige armen een betaalde baan heeft. Het gaat vooral om zzp'ers, mensen met een parttime baan of een nul-uren contract.

Armoede kan veel gevolgen hebben voor individuele bewoners, maar ook voor het gebied. Een van de gevolgen is volgens een gesprekspartner lage participatie van bewoners. In Zuidwijk is dit volgens professionals duidelijk te zien. Bewoners die leven in armoede hebben andere zorgen: 'ze zijn bezig met overleven', aldus een gesprekspartner over bewoners van Zuidwijk. Dit kan er mogelijk toe leiden dat mensen zich terugtrekken en in sociaal isolement raken. Echter, armoede moet volgens de gesprekspartners geen reden zijn om niet mee te doen. Gesprekspartners stellen dat bewoners meer gebruik zouden kunnen maken van armoedeverzoeken. Echter, het is mogelijk dat het taboe op armoede en schaamte van bewoners dit in de weg staat. Een tweede gevolg van armoede is volgens gesprekspartner dat veel groepen minder zelfredzaam zijn, zoals mensen die een zorgvraag hebben. Dat treft vooral ouderen, vereenzaamde mensen, gebroken gezinnen en weduwen. Daarnaast kan armoede ook van invloed zijn op ontwikkeling en de kansen van jeugdigen in Charlois. Zo stelt een gesprekspartner dat hij van ouders die bezig zijn met primair overleven (financieel), niet kan verwachten dat ze ook met de opvoeding van hun kinderen bezig zijn.

Uit de cijfers van de Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen (2016) blijkt dat 40% van de inwoners (vanaf 19 jaar) in Charlois moeite heeft om rond te komen. Voor heel Rotterdam heeft ongeveer een derde (31%) van de inwoners moeite om rond te komen.

Diversiteit in de wijk

De bevolking van Charlois is wat betreft migratieachtergrond heel divers. 62% van de bevolking van Charlois heeft een migratieachtergrond tegenover 49% van de totale Rotterdamse bevolking. In het kader hiernaast staat beschreven om wat voor achtergronden het onder andere gaat. In Charlois wonen in vergelijking met andere gebieden in Rotterdam verhoudingsgewijs de meeste migranten uit Midden- en Oost-Europa: 6,8% van de bewoners van Charlois heeft deze achtergrond. Bij het signaal 'arbeidsmigranten' gaan we hier verder op in.

In Charlois wonen mensen met verschillende migratieachtergronden, onder andere mensen met een Surinaamse- (10,9%), Antilliaanse- (7%), Kaapverdiaanse- (2,2%), Turkse- (6,9%), Marokkaanse- achtergrond (4,9%) en migranten uit de Europese Unie (11,8%). (Buurtmonitor Rotterdam, 2017)

In Oud-Charlois is de diversiteit volgens een gesprekspartner terug te zien in de diversiteit van de winkels in de wijk. Gesprekspartner noemt dat er eerst voornamelijk Turkse en Marokkaanse winkels waren en nu meer Poolse en Bulgaarse winkels. In de gesprekken wordt als positief punt benoemd dat het fijn is dat mensen met verschillende achtergronden met elkaar samen kunnen leven. Als voorbeeld noemt een gesprekspartner de verschillende moskeeën en kerken in het gebied, zonder dat dit problemen geeft.

In een van de gesprekken komt de diversiteit van het personeelsbestand van de organisatie ter sprake. Een gesprekspartner vertelt dat haar organisatie erg divers is op het gebied van afkomst, leeftijd en gender. Dit is het resultaat van actief diversiteitsbeleid. Echter, gesprekspartner geeft aan dat het

Een divers personeelsbestand kan het functioneren van een (maatschappelijke) organisatie ten goede komen. Als eerst heeft een diverse organisatie een grotere herkenbaarheid, waardoor mensen zich mogelijk meer thuis voelen bij de organisatie. De drempel om hulp in te schakelen is voor bewoners daardoor lager. Verder kan een divers personeelsbestand bijdragen aan de verscheidenheid van kennis binnen de organisatie.

(SER, *Diversiteit in personeelsbestand*, 2009)

wijkteam geen goede afspiegeling is van de bevolking van Oud-Charlois. De professionals van het wijkteam zijn bijna allemaal vrouwen zonder migratieachtergrond, op twee of drie uitzonderingen na, aldus gesprekspartner. Er lijkt binnen het wijkteam meer diversiteit mogelijk wat betreft gender en afkomst. In het kader hiernaast wordt in het kort het belang van een diverse organisatie toegelicht. Meer diversiteit binnen een hulpverleningsorganisatie kan bijdragen aan een betere bereikbaarheid, toegankelijkheid en efficiëntie van de hulpverlening.

Naast een divers personeelsbestand is het binnen de (maatschappelijke) hulpverlening belangrijk dat professionals beschikken over kennis en vaardigheden wat betreft de omgang met diversiteit. Een van de gesprekspartners geeft aan dat kennis van andere culturen en 'intercultureel denken' erg belangrijk is in haar werk. Ze vindt het belangrijk dat maatschappelijk werkers en hulpverleners meer scholing krijgen met betrekking tot andere culturen en diversiteit. Kortom, er lijkt onder professionals een behoefte te bestaan aan trainingen die interculturele communicatieve vaardigheden en sensitiviteit vergroten.¹

¹ Naar aanleiding van deze behoefte worden door RADAR trainingen gegeven aan hulpverleningsorganisaties.

Arbeidsmigranten

Zoals eerder genoemd wonen in Charlois verhoudingsgewijs de meeste migranten uit Midden- en Oost-Europa. Het merendeel van de EU-migranten komt naar Nederland om tijdelijk te werken. Daarnaast is er een kleinere groep die zich definitief wil vestigen in Nederland. De drie grootste groepen migranten uit Midden- en Oost-Europa in Rotterdam zijn afkomstig uit Polen, Bulgarije en Hongarije.

In een aantal gesprekken uiten gesprekspartners hun zorgen over de arbeidsmigranten in Oud-Charlois. Een gesprekspartner geeft aan dat Midden- en Oost-Europeanen een geïsoleerde groep zijn in Oud-Charlois. Een andere gesprekspartner uit zijn zorgen over de integratie van deze groep: 'zij werken hard, maar zijn niet geïntegreerd'. Belangrijke kanttekening hierbij is dat migranten uit de Europese Unie niet inburgeringsplichtig zijn. Specifiek over Poolse migranten stelt een gesprekspartner dat het lijkt alsof zij zich meer vestigen in Nederland. Gesprekspartner vraagt zich daarom af hoe de integratie er over 10 jaar uitziet. Kortom, er lijken zorgen te zijn over de toekomst van (de integratie van) Poolse migranten in Nederland.

Het wordt door meerdere gesprekspartners als een probleem gezien dat er onder de Poolse en Bulgaarse migranten een taalachterstand is. Eerder werd al genoemd dat migranten uit de Europese Unie niet inburgeringsplichtig zijn. Dit betekent dat zij ook niet verplicht zijn tot het volgen van taalcursussen. Een dilemma dat hieruit volgt is dat het enerzijds niet verplicht is om de taal te leren, anderzijds lijkt er wel een behoefte te bestaan om de taal te leren. Zo wel de professionals, als de Poolse en Bulgaarse migranten hebben deze behoefte.

De taalachterstand van arbeidsmigranten vergroot volgens gesprekspartners de kloof tot de Nederlandse samenleving. Het ontbreken van een gemeenschappelijke taal is volgens gesprekspartner problematisch als er financiële- of huisvestingsproblemen zijn. Gesprekspartner geeft aan dat de hulpverlening veel moeite heeft om de Midden- en Oost-Europeanen te bereiken. Hierbij zegt gesprekspartner dat dit ook te maken heeft met het feit dat de arbeidsmigranten veel werken en de meeste professionals niet in het weekend werken. De hulpverlening lijkt onvoldoende toegankelijk voor mensen die doordeweeks (tot laat) werken.

Arbeidsmigranten zijn op meerdere vlakken kwetsbaar, in Charlois en in heel Rotterdam. Ten eerste met betrekking tot hun huisvesting: zij huren vaak van particuliere huisbazen, die de woonruimte illegaal en zonder contract verhuren en/of een zeer hoge huurprijs te rekenen. Bovendien geeft een gesprekspartner aan dat migranten soms één kamer delen en afwisselen door in drie verschillende ploegen te werken. Dit zorgt voor geluidsoverlast. Woonoverlast van EU-migranten krijgt veel publieke en politieke aandacht, welke mogelijk is verbonden aan deze krappe huisvesting en kamergewijze verhuur. Ten tweede blijkt uit onderzoek dat veel EU-migranten in Rotterdam en heel Nederland een zwakke arbeidspositie hebben en een grote kans op uitbuiting lopen. Dit heeft te maken met het feit dat ze regelmatig op tijdelijke contracten werken, vaak in het informele circuit of onder het minimumloon verdienen en door taalachterstand de regels niet kennen. Daarnaast hebben EU-migranten die werkloos raken vaak geen middelen om op terug te vallen. Als gevolg van de zwakke

Voor heel Rotterdam wordt het totaal aantal EU-migranten geschat op 30.000 tot 50.000 personen. De gemeente schat dat 16.000 tot 35.000 personen niet staan ingeschreven bij de gemeente. (*Monitor EU arbeidsmigratie, Gemeente Rotterdam 2017*)
Het is onduidelijk hoeveel arbeidsmigranten in Charlois gevestigd zijn, omdat zij zich doorgaans niet bij de gemeente inschrijven en in particuliere huurwoningen wonen.

arbeidspositie van Midden- en Oost-Europeanen is er een groter risico op armoede. In een van de gesprekken wordt genoemd dat migranten uit Polen en Bulgarije regelmatig een moskee bezoeken voor warme maaltijden. Dit is mogelijk een signaal dat er sprake is van armoede en eenzaamheid onder Poolse en Bulgaarse migranten in Charlois.

Een laatste punt met betrekking tot arbeidsmigranten betreft drankgebruik. Door gesprekspartners wordt genoemd dat er meldingen zijn van bewoners die overlast ervaren door het nuttigen van alcohol in de openbare ruimte. Deze meldingen gaan volgens gesprekspartner vaak over migranten uit Polen. Een gesprekspartner geeft aan dat dit soms leidt tot ruzies, geluidsoverlast en geweld.

Participatie

Positief punt volgens gesprekspartners is dat er in Charlois grote groepen vrijwilligers actief zijn. Er is volgens gesprekspartners veel diversiteit aan participatie van bewoners in het gebied. Vrijwilligersorganisaties zijn, gekeken naar afkomst, divers samengesteld, aldus een gesprekspartner. In het kader hiernaast is te zien dat het percentage bewoners van Charlois dat vrijwilligerswerk doet is gestegen na 2013.

In 2013 is 19% van de bewoners van Charlois (van 15 jaar en ouder) actief als vrijwilliger bij één of meer organisaties. In 2015 is het percentage bewoners van Charlois dat vrijwilligerswerk doet gestegen naar 22%. Van de Rotterdammers doet 23% vrijwilligerswerk in 2015. (Wijkprofiel Rotterdam, 2016)

Participatie van bewoners kan een positieve invloed hebben op het saamhorigheidsgevoel. Door een gesprekspartner wordt als positief punt benoemd dat er acht bewonersorganisaties zijn in Charlois. Doordat veel bewonersinitiatieven zichtbaar zijn in de wijk, gaat het gevoel van algehele veiligheid omhoog en is er minder anonimiteit in de wijk, zo stelt een gesprekspartner. Deze initiatieven zijn volgens gesprekspartners vaak gericht op de inrichting van de buitenruimte en op 'armoedekwesties'.

Onder participatie wordt doorgaans verstaan: de mate waarin mensen banden met elkaar aangaan en elkaar inschakelen voor hulp, het meedoen aan maatschappelijke organisaties (zoals een vereniging) en het deelnemen aan politieke activiteiten. Participatie kan leiden tot meer ontmoetingen die goed zijn voor de sociale samenhang tussen mensen. (CBS, *Sociale Samenhang: Participatie, Vertrouwen en Integratie, 2010*)

Uit het Wijkprofiel van Rotterdam blijkt dat 62% van de bewoners van Charlois zich actief inzet voor de buurt. Dit is hoger dan het gemiddelde van alle Rotterdammers (57%). Kortom, het beeld van actieve bewoners in vrijwilligersorganisaties dat gesprekspartners schetsen, is ook terug te zien in deze cijfers. In Zuidwijk is het percentage bewoners dat zich actief inzet voor de buurt met 71% opvallend hoog. Dit komt overeen met het beeld dat een gesprekspartner schetst, namelijk dat bewoners in Zuidwijk heel sociaal betrokken en trots op 'Zuid' zijn. Zij geven volgens gesprekspartner om hun omgeving en 'willen iets maken van Zuid'.

Echter, er zijn ook signalen dat het soms lastig is om bewoners van Charlois aan te zetten tot participatie. Tijdens de SKO bijeenkomst komt naar voren dat gesprekspartners constateren dat bewonersorganisaties bijeenkomsten organiseren waar maar weinig bewoners komen opdagen. Een andere gesprekspartner vertelt, specifiek over de wijk Heijlplaat, dat bewoners zich steeds minder laten zien op bijeenkomsten (zoals een kerstmarkt). Uit cijfers van het Wijkprofiel blijkt dat het percentage bewoners dat zich actief inzet voor de buurt in de wijk Heijlplaat flink is gedaald: van 75% in 2013 naar 54% in 2015. Een mogelijke verklaring is volgens gesprekspartner de herstructurering. Dit zou namelijk

leiden tot vertrek van mensen uit de Heijlplaat. Onder het kopje 'herstructurering' wordt verder ingegaan op de gevolgen van de herstructurering.

Binding met Charlois

Gesprekspartners noemen dat bewoners vroeger meer binding hadden met de wijken. In de gesprekken komt naar voren dat er veel doorgangs- en instroomwijken zijn, waar mensen snel komen en ook weer snel vertrekken. Volgens een gesprekspartner trekken vooral de oude wijken (Oud-Charlois, Carnisse, Wielewaal en Tarwewijk) veel nieuwkomers die ook weer vertrekken als ze het beter hebben. Een gesprekspartner vertelt dat buurtbewoners elkaar niet kennen en mensen weinig binding hebben met de wijk (en het gebied).

Van alle Rotterdammers voelt 55% zich verbonden met de buurt waar zij wonen. Voor de bewoners van Charlois is dit slechts 47%.
(Wijkprofiel Rotterdam, 2016)

34% van de bewoners in Charlois woont lang in de buurt. Van alle Rotterdammers woont 42% lang in dezelfde buurt.

Lang in de buurt wonen is gedefinieerd als maximaal één jaar korter dan de woning oud is (bij woningen tussen 2 en 10 jaar oud) of langer dan 10 jaar (bij woningen ouder dan 10 jaar).

(Wijkprofiel Rotterdam, 2016)

Uit het Wijkprofiel Rotterdam blijkt dat er relatief weinig bewoners zijn die lang in de buurt wonen en minder dan de helft van de bewoners van Charlois zich verbonden voelt met de buurt (47%). Dit leidt mogelijk tot minder sociale controle en sociale cohesie in de wijk. Het percentage bewoners dat zich verbonden voelt met de buurt verschilt sterk tussen de buurten. Er zijn drie wijken in Charlois waar het percentage bewoners dat zich verbonden voelt met de buurt opvallend hoog is, hoger dan het gemiddelde voor Rotterdam (55%). Dit zijn de wijken Heijlplaat (64%), Wielewaal (61%) en Zuiderpark/Zuiderrand (66%). Twee wijken scoren opvallend laag, namelijk Carnisse (38%) en Zuidplein (36%).

Taal

In de gesprekken wordt genoemd dat er veel verschillende talen worden gesproken in Charlois. Zo zegt één van de gesprekspartners 'Er worden in Charlois wel 150 talen gesproken'. Professionals geven aan het daardoor moeilijk te vinden om met mensen in contact te komen, dit kan de hulpverlening lastig maken volgens gesprekspartner (zie ook 'arbeidsmigranten').

In Charlois worden taallessen aangeboden door verschillende organisaties. In de gesprekken worden LMC Praktijkonderwijs, DOCK en de Nieuwe Nachtegaal genoemd. Desondanks zijn er volgens gesprekspartners bewoners die bewonersinitiatieven voor taallessen aanvragen, omdat er ook mensen 'buiten de boot vallen'. Verder geven gesprekspartners aan dat het niet duidelijk is wie er precies gebruik maken van de taallessen. Het is van belang om een beeld te krijgen van de mensen die buiten de boot vallen, maar wel graag taallessen willen volgen (en mogelijk nodig hebben).

'Verwarde personen'

Er wordt gesproken over een toename van 'verwarde personen' die soms voor overlast zorgen. Echter, het is niet altijd duidelijk over wat voor gedrag het gaat en welke personen onder de categorie 'verwarde personen' vallen. Een van gesprekspartners noemt dat bewoners zich minder

Het aantal meldingen bij de politie van verwarde personen in heel Nederland stijgt jaarlijks. Deze stijging kan te maken hebben met sociaaleconomische factoren. Echter, de toename kan ook samenhangen met meer onverdraagzaamheid in de samenleving voor abnormaal gedrag, waardoor vaker de politie wordt ingeschakeld. www.samensterkzonderstigma.nl

veilig voelen in hun woonomgeving, omdat zij op straat soms worden aangesproken door ‘verwarde personen’. Volgens een gesprekspartner worden hier in Zuidwijk regelmatig meldingen van gedaan. Een mogelijk gevolg is dat ‘verwarde personen’ een stempel krijgen en aansluiting missen met de gemeenschap.

Samenkomen in eigen kringen

Een onderwerp dat in de gesprekken regelmatig terugkomt is het naast elkaar leven van verschillende groepen in Charlois. Er wordt door veel gesprekspartners genoemd dat mensen vooral contacten hebben ‘binnen eigen clubje’. Het gaat hier over afkomst. Dit geldt voor zo wel Nederlanders met een migratieachtergrond als voor Nederlanders zonder migratieachtergrond. Er is weinig sociaal en open contact tussen verschillende groepen, aldus gesprekspartner. Als groepen op een goede manier naast elkaar samenleven hoeft dit niet problematisch te zijn. Echter, als weinig contact tussen groepen leidt tot een versterking van het wij/zij-denken, kan dit voor problemen zorgen in de vorm van minder verdraagzaamheid, vooroordelen en discriminatie. In de volgende twee signalen gaan we hier verder op in.

Rotterdam kent een hoge segregatieindex voor Rotterdammers zonder migratieachtergrond: maar liefst 45%. Dit percentage is beduidend hoger dan de segregatie-index van Nederlanders zonder migratieachtergrond in een andere grote, hyperdiverse stad: in Amsterdam is het percentage 27% voor deze groep. Kortom: Rotterdamers zonder migratieachtergrond wonen bovengemiddeld vaak ‘onder elkaar’. (Entzinger, H. & Scheffer, P. (2012). *De staat van integratie. Rotterdam/Amsterdam*.)

Verdraagzaamheid en tolerantie

De tolerantie tussen verschillende bevolkingsgroepen en tussen jong en oud neemt af volgens gesprekspartners. Professionals geven aan dat het bevorderen van de verdraagzaamheid en tolerantie van bewoners lastig is. Er wordt door gesprekspartners vooral spanning tussen volwassenen zonder migratieachtergrond en jongeren met een migratieachtergrond geconstateerd. De onverdraagzaamheid tussen bewoners komt naar voren in voorbeelden die gesprekspartners noemen.

16% van de bewoners van Charlois ervaart overlast van omwonenden. Voor heel Rotterdam is dit 10%. (Wijkprofiel Rotterdam, 2016)

Zo vertelt een gesprekspartner dat bewoners klagen over spelende kinderen, door de herrie en de ballen die in de tuin belanden. Verder worden er voorbeelden gegeven over kinderen en jongeren die een grote mond hebben tegen oudere bewoners. Soms uit dit zich volgens gesprekspartner in discriminerende opmerkingen.

Vooroordelen van ‘witte Nederlanders’

Door meerdere gesprekspartners wordt genoemd dat ‘witte Nederlanders’, vooral ouderen, vooroordelen hebben over mensen met een migratieachtergrond. Een van de gesprekspartners geeft aan dat dit vooral speelt in de wijken Pendrecht en Zuidwijk. Een verklaring die genoemd wordt in de gesprekken is dat ‘witte Nederlandse ouderen’ de wijk zien ‘verkleuren’. Dit zou volgens gesprekspartners leiden tot het ervaren van gevoelens van onveiligheid in de eigen woonomgeving. Gevoelens van onveiligheid kunnen bijvoorbeeld ontstaan door overlast die ouderen ervaren van jongeren die hangen op straat. Deze onveiligheidsgevoelens leiden volgens een gesprekspartner tot discriminatie.

7% van de Rotterdamers maakt discriminatie mee in de eigen buurt. Dit geldt voor 11% van de bewoners van Charlois. (Enquête Wijkonderzoek 2015)

Onveiligheidsgevoelens en vooroordelen kunnen een ingrijpende negatieve impact hebben op het leven van bewoners van Charlois, bijvoorbeeld omdat het leidt tot discriminatie. Daarnaast belemmeren onveiligheidsgevoelens en vooroordelen de sociale interactie in een buurt. Het is daarom

belangrijk deze negatieve beelden tegen te gaan. Dit kan door het stimuleren van persoonlijk contact tussen verschillende etnische groepen. Uit verschillende onderzoeken blijkt namelijk dat positieve beeldvorming ontstaat door persoonlijk contact. Kortom, het creëren van ontmoetingsplaatsen of het stimuleren van gezamenlijke activiteiten kunnen bijdragen aan positieve beeldvorming.

Openbare ruimte en veiligheid

Er zijn verschillende signalen met betrekking tot de openbare ruimte. Zo wordt genoemd dat er ‘criminele groepen’ actief zijn die hangen op straat en bedreigingen uiten. Verder wordt er volgens een gesprekspartner veel gedeald op de parkeerplaats bij een sportvereniging in Zuidwijk. Dit zorgt tevens voor veel afval in de openbare ruimte. In een ander gesprek komt naar voren dat er (in de wijk Carnisse) wijkbewoners zijn die hondenpoep over de schutting gooien. Er zijn ook signalen van vandalisme en brandstichting. Een gesprekspartner omschrijft haar indruk van Charlois als ‘heel veel ellende, alleen maar problemen’.

De subjectieve veiligheidsbeleving scoort in Charlois erg laag met 68. Het gemiddelde in Rotterdam is 111. Des te hoger de score, des te veiliger bewoners zich voelen. (Wijkprofiel Rotterdam, 2016)

Gekeken naar alle objectieve waarnemingen over de openbare ruimte, scoort Charlois relatief laag met een score van 80. Hiermee scoort Charlois het laagst van alle gebieden. Voor Rotterdam is deze score gemiddeld 102. Des te lager de score, des te slechter is de beeldkwaliteit van de openbare ruimte. In deze score is onder opgenomen: zwerfvuil, bekladding, bestrating en openbaar groen. (Wijkprofiel Rotterdam, 2016)

als ‘heel veel ellende, alleen maar problemen’. Dit is volgens gesprekspartner ook te zien op het straatbeeld aan vervallen woningen en mensen die hangen op straat. In het kader hiernaast is beschreven dat de openbare ruimte in Charlois laag scoort. Dit geldt ook voor de veiligheidsbeleving. Uit onderzoek is bekend dat de openbare ruimte van invloed is op de veiligheidsgevoelens. Om het gevoel van veiligheid van bewoners in Charlois te verbeteren, lijkt het belangrijk om te investeren in de openbare ruimte.

Kwetsbare jeugd

In de gesprekken komen twee verschillende groepen jeugd naar voren die kwetsbaar zijn: jongeren met weinig mogelijkheden in de wijk en kinderen met een beperking. Voor beide groepen geldt dat er vaak een dagbesteding ontbreekt.

Gesprekspartners geven aan dat er signalen zijn over jongeren die hangen op straat. Dit is mogelijk een indicatie van verveling, wat kan ontstaan door gebrek aan participatie in de samenleving. Bijvoorbeeld bij gebrek aan werk, studie of een andere dagbesteding. Een gesprekspartner geeft aan dat voor jongeren mogelijkheden in de wijk ontbreken waardoor zij gaan hangen op straat. Gesprekspartners noemen dat er in Charlois wel activiteiten worden georganiseerd voor de jeugd (die o.a. overlast op straat tegen moeten gaan). Een voorbeeld is de jongerencoaching die DOCK aanbiedt. Gesprekspartner geeft aan dat jongeren gecoacht worden naar een (bij)baan (zie voor meer informatie ook het signaal ‘arbeidsmarktdiscriminatie’).

Voor kinderen met een beperking ontbreken volgens gesprekspartner ook de mogelijkheden in de wijk. Voor veel van deze kinderen is er geen zinvolle dag- en vrijetijdsbesteding: ‘zij komen naar school, ook al weten ze dat hun lessen uitvallen wegens ziekte van een docent’, aldus gesprekspartner. Volgens gesprekspartner is het gevolg dat ze gaan rondzwerven op straat. Daarnaast signaleert gesprekspartner een behoefte aan beschermde arbeid voor deze groep: ‘zodat zij ook het gevoel hebben een bijdrage te kunnen leveren, erbij te horen’. Tot slot is deze groep kwetsbaar, omdat zij volgens gesprekspartner onderweg naar school regelmatig worden gepest en uitgescholden.

Herstructurering

In verschillende gesprekken worden de herstructureringen als probleem benoemd door gesprekspartners. Uit de gesprekken komt naar voren dat er als gevolg van de herstructureringen veel onvrede is onder bewoners. Zo vertelt een gesprekspartner over de herstructureringen in de wijk Wielewaal dat oudere bewoners zich aan de kant gezet en niet gehoord voelen.

Vooraf de wijk Heijplaat wordt in verband gebracht met de (negatieve) gevolgen van de herstructurering. De Heijplaat is 100 jaar geleden gebouwd door de Rotterdamsche Droogdok Maatschappij (RDM). Het was toen een dorp alleen voor werknemers van RDM. Rond 2000 werd besloten het gebied een nieuwe invulling te geven. Een gesprekspartner vertelt dat er vanaf 2004 vooral huizen zijn gesloopt op de Heijplaat, maar er pas begin 2017 ook huizen zijn gebouwd. Volgens gesprekspartner was er in 2004 gecommuniceerd dat bewoners in het 'dorp' zouden kunnen blijven wonen. Gesprekspartner vertelt dat continuïteit in de plannen ontbreekt, omdat bestuurders niet verder denken dan vier jaar: 'er is geen beleid en je ziet het dorp uit elkaar vallen'. Gesprekspartner geeft aan dat 600 van de 2000 bewoners is vertrokken als gevolg van de herstructurering. Door het vertrek van veel bewoners gaat 'het dorp' sterk achteruit volgens gesprekspartner. Als voorbeeld noemt gesprekspartner dat er minder aanloop is op bijeenkomsten, volgens hem een teken dat mensen zich terugtrekken uit de samenleving. Er is volgens gesprekspartner geen saamhorigheid meer in de wijk. Een ander gevolg is het inkrimpen van de school en vaste leerkrachten die worden ontslagen, aldus gesprekspartner.

Goede voorbeelden

Een project dat door de gebiedscommissie en gebiedsorganisatie als succesvol wordt benoemd, is 'Ik ben Wij'. Dit project heeft als doel het wij/zij-gevoel te doorbreken en mensen te verbinden door middel van dialoog. Het project is ontstaan in samenwerking met jongeren(werkers) in Charlois en wordt nu ook uitgevoerd in andere gebieden.

Verder zijn er initiatieven met betrekking tot participatie van asielzoekers in Charlois. Een voorbeeld is 'soos' Waelestein die voornemens is om asielzoekers te betrekken bij activiteiten, onder andere zodat zij de Nederlandse taal kunnen leren.

Een sportvereniging lijkt een goed voorbeeld wat betreft diversiteit: ongeveer driekwart van de leden heeft een migratieachtergrond volgens een gesprekspartner. Ook onder de vrijwilligers van de sportvereniging is veel diversiteit volgens gesprekspartner: er zijn vrouwelijke trainers en er is veel diversiteit in migratieachtergrond. Bij de vereniging heerst een sterk saamhorigheidsgevoel en er is geen sprake van groepsvorming, aldus een gesprekspartner. Een voorbeeld wat gesprekspartner geeft zijn moeders met een Marokkaanse achtergrond die taart meebrengen voor na de wedstrijd.

Oud-Charlois wordt ook wel gezien als een broedplaats voor kunst. Er zijn veel verschillende kunstuitingen en initiatieven van bewoners. Galerie Hommes in Oud-Charlois is hier een goed voorbeeld van. Dit is een expositieruimte met als doel kunst voor een breder publiek toegankelijk te maken.

Een ander goed voorbeeld is een religieuze vereniging die door middel van een 'kleding-bank' mensen probeert bij elkaar te brengen en in gesprek met elkaar te laten gaan. Bij deze 'kleding-bank' kunnen mensen kleding brengen en halen. Er komen veel mensen met allerlei verschillende achtergronden. Bij de vereniging worden ook door vrijwilligers cursussen aangeboden om mensen de beginselen van de Nederlandse taal te leren.

Discriminatie in Charlois

Discriminatie is het maken van ongeoorloofd onderscheid tussen mensen en groepen op basis van een kenmerk dat in een specifieke situatie niet van belang is. Voorbeelden van zulke kenmerken zijn huidskleur, seksuele oriëntatie, handicap of leeftijd. Dit is de werkdefinitie van discriminatie die antidiscriminatiebureaus in Nederland hanteren.

De hieronder beschreven signalen geven weer wat er momenteel speelt op het gebied van discriminatie in Charlois. Daarmee beslaan ze ontwikkelingen en gebeurtenissen die het samenleven in Charlois beïnvloeden, leggen knelpunten bloot en wijzen op behoeften om bepaalde onderwerpen meer, minder of juist op een andere manier aandacht te geven of aan te pakken.

Het percentage bewoners van Charlois dat discriminatie ervaart in of buiten de eigen woonbuurt is in 2016 toegenomen ten opzichte van 2014.

In 2014 ervaarde 19% discriminatie in of buiten de eigen woonbuurt. In 2016 is dit gestegen naar 24%. Ter vergelijking: voor heel Rotterdam was dit in 2016 17%.
(Wijkprofiel Rotterdam)

Signalen over discriminatie

Arbeidsmarktdiscriminatie

Arbeidsmarktdiscriminatie wordt in een paar gesprekken benoemd als probleem. Er zijn signalen dat jongeren met een migratieachtergrond worden gediscrimineerd op de arbeidsmarkt. De voorbeelden die gegeven worden gaan voornamelijk over discriminatie tijdens de werving- en selectiefase. Jongeren worden niet aangenomen bij stages of banen op basis van hun migratieachtergrond. Als voorbeeld noemt een gesprekspartner dat jongeren met een Marokkaanse achtergrond veel moeite hebben om in te stromen op de arbeidsmarkt vanwege discriminatie.

Discriminatie is problematisch vanwege meerdere redenen. Zo blijkt uit het onderzoek 'Ervaren discriminatie in Nederland' van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) dat het veelvuldig ervaren van discriminatie op de arbeidsmarkt kan leiden tot terugtrekken uit de maatschappij. Bijvoorbeeld doordat men stopt met het zoeken naar een baan. Daarnaast heeft discriminatie tal van andere negatieve gevolgen (zie de tekst in het kader hiernaast). Door een gesprekspartner wordt bijvoorbeeld genoemd dat hij ziet dat de eigenwaarde van jongeren die gediscrimineerd worden op de arbeidsmarkt verdwijnt: 'zij voelen zich steeds minder'. Uiteindelijk kan dit leiden tot criminalisering, omdat jongeren geen andere uitweg meer zien, aldus gesprekspartner.

Uit verschillende onderzoeken blijkt dat het ervaren van discriminatie negatieve gevolgen kan hebben. Zo is ervaren discriminatie gerelateerd aan depressiviteit en verminderd gevoel van geluk en welbevinden. Discriminatie kan ook gevolgen hebben voor de samenleving. Talent en potentieel blijft als gevolg van arbeidsmarktdiscriminatie onbenut. Discriminatie kan indirect zorgen voor meer kosten, bijvoorbeeld aan uitkeringen, en leidt tot meer armoede in de samenleving.
(Ervaren discriminatie SCP, 2014)

Veel jongeren weten volgens een gesprekspartner vaak niet waar zij heen moeten met een hulpvraag die discriminatie betreft. Zij worden volgens gesprekspartner 'van het kastje naar de muur gestuurd'. Dit kan mogelijk leiden tot gevoelens van hulpeloosheid. Volgens gesprekspartner leidt dit ook tot verlies van vertrouwen in de hulpverlening. Dit is problematisch, omdat jongeren zo niet de hulp krijgen die zij nodig hebben. Dit kan de negatieve gevolgen van discriminatie versterken.

Islamofobie

Volgens gesprekspartner zijn er signalen dat vrouwen met een hoofddoek te maken hebben met discriminatie gedurende het werk. Een voorbeeld dat wordt genoemd heeft betrekking op het uitvoeren van vrijwillige taken in het kader van het tegengaan van eenzaamheid onder ouderen. Gesprekspartner vertelt dat stagiaires en vrijwilligers met een hoofddoek op bezoek gaan bij ouderen. Het komt regelmatig voor dat zij aanbellen bij ouderen in een flat en er eerst enthousiast wordt gereageerd. Als ze eenmaal bij de voordeur komen en kunnen zien wie er precies op bezoek komt, wordt er ineens negatief geageerd en 'gaat de deur weer dicht'.

Uit het onderzoek Islamofobie in Zicht (2016) weten we dat islamofobie regelmatig voorkomt in de stad, zoals ongelijke behandeling in winkels, op de werkvloer of op school, en fysiek en verbaal geweld in de openbare ruimte. Slachtoffers zijn vaker vrouwen dan mannen: in 72% van de gevallen is eht slachtoffer een vrouw. In 84% van de gevallen is het slachtoffer herkenbaar als moslim bijvoorbeeld vanwege het dragen van een hoofddoek of baard.

Vluchtelingen

Een gesprekspartner noemt een voorbeeld met betrekking tot vluchtelingen: er is een man die geregeld een anti-vluchtelingen betoog houdt in een buurthuis. Dit wordt als vervelend ervaren door andere bezoekers. Vooral indien zij zelf of hun familie een vluchtelingenachtergrond hebben. Daarnaast zouden 'witte Nederlanders' volgens gesprekspartner vaak denken dat vluchtelingen 'alles krijgen', daardoor voelen zij zich achtergesteld. Het gaat dan bijvoorbeeld over huizen die beschikbaar

De *etnische competitietheorie* stelt dat competitie om schaarse goederen (zoals banen of huizen) leidt tot uitsluiting van de ene groep door de andere. Negatieve houdingen van groepen ten opzichte van elkaar kunnen verklaard worden door de competitie en dreiging die zij ervaren. (Scheepers et al., 2002)

worden gesteld aan vluchtelingen. Andere bewoners vinden dat zij benadeeld worden, omdat zij zelf lang moeten wachten op een geschikte woning. Ervaren etnische competitie en/of dreiging kan hier mogelijk een rol in spelen. In dit geval voelen 'witte Nederlanders' zich bedreigd door de komst van vluchtelingen in de wijk. Door deze ervaren dreiging ontwikkelen zij mogelijk vooroordelen en negatieve denkbeelden over vluchtelingen.

Koppelen van gedrag aan achtergrond

Het valt op dat sommige gesprekspartners bepaald gedrag koppelen aan ras of afkomst. Dit kan resulteren in (versterking van) vooroordelen en stigmatisering. Bijvoorbeeld door uitspraken als 'Antillianen zijn zeer luidruchtig'. Hiermee wordt gesuggereerd dat alle Nederlanders met deze achtergrond luidruchtig zijn. Door dit soort uitspraken worden vooroordelen en discriminatie, vaak onbewust, in de hand gewerkt. Er lijkt onder professionals meer bewustzijn nodig over het effect van het koppelen van gedrag aan een bepaalde afkomst.

Herkennen en aanpakken van discriminatie

Een paar gesprekspartners geven aan niet altijd te weten of iets feitelijk discriminatie is. Verhalen van bewoners over discriminatie worden soms in twijfel getrokken. Er lijkt onder professionals een behoefte te bestaan aan meer kennis over discriminatie: wat valt er allemaal onder discriminatie? Belangrijk om te vermelden is dat het ervaren van discriminatie al een probleem op zich is. Zoals eerder gesteld kan het veelvuldig ervaren van discriminatie negatieve gevolgen hebben voor gezondheid en welzijn. Het is daarom belangrijk om zicht te hebben op ervaren discriminatie en hier oplossingen voor te vinden. Sommige gesprekspartners geven aan dat zij niet weten waar de discriminatie plaatsvindt,

wie er door getroffen wordt en hoe zij discriminatie kunnen aanpakken. Kortom, onder professionals lijkt ook een behoefte te bestaan aan meer zicht op discriminatie.

Een aantal professionals stellen dat zij in het kader van discriminatie de weerbaarheid van bewoners willen bevorderen. Zij zien graag dat bewoners niet alleen klagen, maar ook bijdragen aan een oplossing. Het geeft echter een verkeerd signaal om de 'oplossing' van discriminatie bij de slachtoffers van discriminatie neer te leggen. Door discriminatie ervaringen als 'klagen' te bestempelen voelen slachtoffers zich mogelijk niet serieus genomen: de discriminatie ervaringen worden daardoor gebagatelliseerd. Dit kan mogelijk tot gevolg hebben dat mensen zich terugtrekken uit de samenleving.

Vrouw/man-emancipatie in Charlois

Emancipatie is een brede term, die verschillend wordt geïnterpreteerd. Emancipatie hangt samen met ideeën over keuzevrijheid, zelfbeschikking en autonomie. Het idee is dan dat iemand niet beperkt mag worden door anderen in zijn of haar zelfstandigheid en vrijheid. Tegelijkertijd is er aandacht nodig voor de sociale, economische en culturele context waarin een persoon verkeert. Dit betekent dat emancipatie niet voor iedereen hetzelfde hoeft te betekenen.

Vrouw/man emancipatie gaat onder andere over het bestrijden van ongelijkheden tussen vrouwen en mannen. Een voorbeeld daarvan is het feit dat vrouwen minder betaald worden voor hetzelfde werk als mannen. Of dat er vrouwen veel vaker niet in leidinggevende posities geplaatst worden. In Rotterdam heeft de gemeente veel aandacht voor de economische zelfstandigheid van vrouwen. Bij mannenemancipatie kan er gedacht worden aan het aanpakken van agressiviteit en macho gedrag, die vaak samenhangen met bepaalde opvattingen over mannelijkheid. Ook kan het gaan over het bespreekbaar maken van emoties, seksualiteit en eigen behoeften en grenzen.

30% van de Rotterdamse vrouwen voelt zich onveilig in de eigen buurt. Dit geldt voor 20% van de mannen. (Gemeente Rotterdam, 2013. *Staat van emancipatie*)

De hieronder beschreven signalen geven weer wat er momenteel speelt op het gebied van vrouw/man-emancipatie in Charlois. Daarmee beslaan ze ontwikkelingen en gebeurtenissen die het samenleven in Charlois beïnvloeden, leggen knelpunten bloot en wijzen op behoeften om bepaalde onderwerpen meer, minder of juist op een andere manier aandacht te geven of aan te pakken.

Signalen over vrouw/man-emancipatie

Rolverdeling

Twee gesprekspartners noemen dat er binnen gezinnen bijna altijd sprake is van een traditionele rolverdeling. De man als kostwinnaar en de vrouw die de zorg voor de kinderen en het huishouden op zich neemt. Een gesprekspartner geeft aan dat de meeste vrouwen dit normaal vinden en er ook geen problemen mee hebben.

Een andere gesprekspartner stelt dat een traditionele rolverdeling in sommige gevallen wel problematisch is. Vrouwen zouden hierdoor (bijna) niet meer de deur uit komen. Mede omdat dit niet geaccepteerd zou worden door hun man. Hierbij verwijst de gesprekspartner specifiek naar de moslimgemeenschap. Voorheen was er volgens gesprekspartner een wijkgebouw waar veel activiteiten georganiseerd werden. Eén van deze activiteiten waren taalcurssussen, waar vrouwen met verschillende achtergronden aan deelnamen. Met het vervallen van deze activiteit komen veel vrouwen 'nog minder buiten', aldus een gesprekspartner. Positief punt dat wordt genoemd is dat vrouwen in de moskee dit opmerken: vrouwen zien bijvoorbeeld dat andere vrouwen niet meer naar de moskee komen.

Een gesprekspartner geeft aan dat er signalen tot haar komen met betrekking tot de houding van jongens naar vrouwen. Een voorbeeld: een islamitische vrouw sprak een aantal jongens op straat ergens op aan en kreeg opmerkingen als 'jij bent een vrouw, we doen gewoon wat we willen'. Een andere voorbeeld dat hier op aansluit komt van een sportvereniging: er is soms weerstand van jongens met een Marokkaanse en Antilliaanse achtergrond om door een vrouw getraind te worden. Als echter

uitgelegd wordt dat mannen en vrouwen gelijke rechten hebben, en ook vrouwen goede trainers kunnen zijn, zijn er volgens gesprekspartner meestal geen problemen meer.

'Verboden vrouwen'

Er wordt een enkele keer gesproken over 'verborgen vrouwen' die niet te bereiken zijn. Uit de gesprekken komen echter geen concrete aanwijzingen naar voren. Een gesprekspartner zegt: 'als de probleemeigenaar geen probleem ziet, kan een ander het niet oplossen'. Kortom, er wordt niet om hulp gevraagd door deze vrouwen, maar er zijn duidelijk wel zorgen van sommige professionals. Uit de manier waarop hierover gesproken wordt, lijkt er een behoefte te bestaan om meer kennis te ontwikkelen over wat een 'verborgen vrouw' precies is: wanneer is er sprake van gedwongen isolement, wanneer is er sprake van afhankelijkheid en wanneer is een levensstijl het gevolg van een levenskeuze. Op deze manier kunnen vrouwen die mogelijk in een isolement leven daadwerkelijk ondersteund worden, en vooroordelen over andere levensstijlen niet verward worden met daadwerkelijke isolement en onderdrukking. Zodra er meer expertise is in het gebied, kunnen signalen hierover ook concreter worden.

Huiselijk geweld

Meerdere gesprekspartner geven aan dat huiselijk geweld veel voorkomt in Charlois. Volgens een gesprekspartner zijn de slachtoffers vaker vrouwen dan mannen. Regelmatig zijn er volgens gesprekspartner ook kinderen bij betrokken, soms als getuige van huiselijk geweld, maar in sommige gevallen ook direct als slachtoffer. Er rust volgens gesprekspartner nog een groot taboe op huiselijk geweld en is daardoor moeilijk bespreekbaar te maken.

Van alle bewoners van Charlois (19 t/m 64 jaar) is 4,4% slachtoffer geweest van huiselijk geweld in de periode van 2012 tot 2016. Van alle inwoners van Rotterdam is dit 3,5%.
(Gezondheidsmonitor
Volwassenen en Ouderen, 2016)

In de gesprekken komen verschillende opvattingen over de rol van cultuur bij huiselijk geweld naar voren. Zo vindt een gesprekspartner dat de 'Antilliaanse cultuur' hard is en daarom 'geregeld naar de slipper wordt gegrepen'. Aan de andere kant geeft een gesprekspartner aan dat zij zich stoort aan de, volgens haar buiten proportionele, media aandacht voor huiselijk geweld binnen gezinnen met een migratieachtergrond. Dit creëert volgens de gesprekspartner een vertekend beeld. Volgens haar is huiselijk geweld wijdverspreid en komt het voor bij Nederlanders met en zonder een migratieachtergrond.

Gesprekspartner geeft aan dat er in Charlois weinig aandacht is voor het feit dat mannen ook slachtoffer kunnen zijn van huiselijk geweld. Uit landelijk onderzoek blijkt dat van alle slachtoffers van huiselijk geweld 60% vrouw en 40% man is. Mogelijk zijn er meer mannelijke slachtoffers van huiselijk geweld, maar is dit probleem nog onderbelicht. Een verklaring zou kunnen zijn dat er bij mannen meer sprake van schaamte is en zij daarom minder snel hulp inschakelen.

Activiteiten voor vrouwen

Door verschillende gesprekspartners wordt genoemd dat er voor vrouwen en meisjes diverse activiteiten in Charlois worden georganiseerd. Zo worden er veel 'meidengroepen' georganiseerd en zijn organisaties, zoals DOCK, bezig met talentontwikkeling en emancipatie van vrouwen. Verder worden er binnen een religieuze gemeenschap kinderactiviteiten en activiteiten als koken en naailessen voor vrouwen georganiseerd. Bij deze activiteiten kunnen vraagtekens gezet worden over

de mate waarin dit bijdraagt aan de emancipatie van vrouwen en mannen. Indirect kunnen deze activiteiten bijdragen aan een versterking van stereotype beeldvorming over rolpatronen tussen meisjes en jongens.

Lhbt-emancipatie in Charlois

Naast vrouw/man-emancipatie houdt IDEM Rotterdam zich bezig met lhbt-emancipatie. Lhbt-emancipatie heeft te maken met seksualiteit en genderdiversiteit. Seksualiteit gaat over tot wie je seksueel aangetrokken voelt of op wie je verliefd wordt. Vrouwen die op vrouwen vallen kunnen zich identificeren als lesbisch en mannen die op mannen vallen als homo. Ook zijn er mensen die op personen van beide geslachten vallen, en zij kunnen zichzelf dan biseksueel noemen. De 't' in lhbt-emancipatie verwijst naar trans*personen. Het gaat dan bijvoorbeeld om personen die als meisje worden geboren, maar eigenlijk liever een jongen zijn. Dit noemen we een transgender-identiteit. Aan deze identiteit kunnen verschillende vervolgstappen worden gegeven. Sommige mensen passen hun kleding aan, anderen veranderen hun naam en weer anderen laten een geslachtsaanpassende operatie uitvoeren. Er zijn ook mensen die zich geen man en ook geen vrouw voelen, of juist allebei, of er ergens tussenin. Al deze vormen van genderidentiteit benoemt IDEM Rotterdam met de paraplu-term trans*. Een kernelement hiervan is dat er meer genderidentiteiten bestaan dan enkel 'man' of 'vrouw'.

4% tot 7% van de mensen is lhb, afhankelijk van de vraagstelling in Nederlandse bevolkingsonderzoeken.

(SCP, 2016. LHBT-Monitor)

0,6% van de mannen en 0,2% van de vrouwen in Nederland geeft aan zich ambivalent te voelen over hun genderidentiteit.

(SCP, 2012. Worden wie je bent)

Sommige mensen passen hun kleding aan, anderen veranderen hun naam en weer anderen laten een geslachtsaanpassende operatie uitvoeren. Er zijn ook mensen die zich geen man en ook geen vrouw voelen, of juist allebei, of er ergens tussenin. Al deze vormen van genderidentiteit benoemt IDEM Rotterdam met de paraplu-term trans*. Een kernelement hiervan is dat er meer genderidentiteiten bestaan dan enkel 'man' of 'vrouw'.

Ook hier geldt dat emancipatie een brede term is, die verschillend wordt geïnterpreteerd. Emancipatie hangt samen met ideeën over keuzevrijheid, zelfbeschikking en autonomie. Bij lhbt-emancipatie praten we dan over (on)mogelijkheden voor lesbische, homoseksuele, biseksuele en trans* mensen om hun leven naar eigen inzicht in te richten. Net zoals bij vrouw/man-emancipatie kan de invulling die aan die vrijheid wordt gegeven afhangen van de specifieke sociale, economische of culturele context waarin een persoon zich bevindt. Zo vinden sommige lhbt-personen het heel belangrijk om open te zijn over hun seksuele of genderidentiteit naar iedereen, terwijl anderen ervoor kiezen om bijvoorbeeld met vrienden er wel vrijelijk over te praten maar liever niet met collega's of familie.

25% van de lhb's in Rotterdam-Rijnmond vindt de straten in hun gemeente niet veilig. 14% van de lhb's in deze regio vindt de straten in hun eigen woonomgeving niet veilig. (RADAR, 2009. Roze is overal)

De hieronder beschreven signalen geven weer wat er momenteel speelt op het gebied van lhbt-emancipatie in Charlois. Daarmee beslaan ze ontwikkelingen en gebeurtenissen die het samenleven in Charlois beïnvloeden, leggen knelpunten bloot en wijzen op behoeften om bepaalde onderwerpen meer, minder of juist op een andere manier aandacht te geven of aan te pakken.

Signalen over lhbt-emancipatie

Weinig signalen en behoefte aan meer kennis en vaardigheden bij professionals

Een aantal punten met betrekking tot lhbt-emancipatie komen in meerdere gesprekken naar voren. Als eerst geven veel gesprekspartners aan dat zij geen signalen ontvangen van incidenten aangaande lhbt-personen. Veel gesprekspartners koppelen hier de conclusie aan dat er over het algemeen geen problemen zijn met lhbt-emancipatie. Echter, dat gesprekspartners over het algemeen weinig signalen ontvangen, betekent niet dat er geen problemen zijn. Mogelijk zijn deze nog onderbelicht, omdat er weinig zicht is op lhbt-personen in de wijk. Een mogelijke verklaring hiervoor is gebrek aan kennis en

vaardigheden onder professionals. Uit de gesprekken blijkt namelijk dat lhbt-emancipatie voor sommige professionals nog een relatief onbekend onderwerp is: zij weten bijvoorbeeld niet precies wat hiermee bedoelt wordt. Dit lijkt ook op te gaan voor de bewoners van Charlois: een van de gesprekspartners stelt dat lhbt voor veel mensen nog 'gek' is.

Een van de gesprekspartners noemt een voorbeeld van huiselijk geweld dat voorkwam bij een homoseksueel stel van twee mannen. De hulpverlening werd niet anders ingericht, omdat het patroon hetzelfde was als bij heteroseksuele stellen. Hiermee bedoelt de gesprekspartner dat de dynamiek tussen dader en slachtoffer hetzelfde was. Dit kan geïnterpreteerd worden als een signaal dat er nog kennis ontbreekt over mogelijk andere processen die een rol kunnen spelen bij een huiselijk geweld situatie tussen twee mannen.

Een gesprekspartner geeft aan dat de kennis en vaardigheden om een gesprek te voeren over iemands seksuele gerichtheid of genderidentiteit ontbreekt binnen de organisatie waar zij werkt. Het ontbreken van kennis kan een belemmering zijn om ontwikkelingen die te maken hebben met seksuele- en gender diversiteit binnen de eigen organisatie of bij de doelgroep waarmee professionals werken, te signaleren en adequaat te handelen waar nodig. Lhbt-personen zullen zich minder welkom voelen bij een organisatie en minder geneigd zijn om openlijk te praten over zaken die zij meemaken met professionals die weinig kennis hebben van het onderwerp. Kortom, onder professionals lijkt een behoefte te bestaan om meer kennis en vaardigheden te ontwikkelen met betrekking tot lhbt-onderwerpen.

'Homo' als scheldwoord

Gesprekspartners geven aan dat er signalen zijn dat er op scholen veel wordt gescholden met het woord 'homo'. Dit woord bevestigt een negatief beeld van lhbt-personen. Meer voorlichting op scholen over lhbt-onderwerpen kan bijdragen aan meer bekendheid met het thema.

Taboes doorbreken bij migranten- en geloofsgemeenschappen

Een gesprekspartner geeft aan dat er nog een groot taboe rust op lhbt binnen de islamitische gemeenschap. Door het taboe is het enerzijds moeilijk om zelf je eigen seksualiteit en identiteit te onderzoeken en uit te dragen, anderzijds werkt het taboe uitsluiting, onveiligheid en discriminatie in de hand. Een van de gesprekspartners geeft aan dat er geregeld sprake zou zijn van boosheid of agressie naar lhbt-personen. Concrete voorbeelden komen niet naar voren in dit gesprek. Daarnaast denken jongeren in de islamitische gemeenschap volgens gesprekspartner vaak dat lhbt een keuze is. Meer voorlichting over dit onderwerp is volgens hem daarom zeker nodig.

Volgens een andere gesprekspartner worden lhbt-onderwerpen weinig tot nooit besproken binnen de islamitische gemeenschap. Gesprekspartner geeft aan dat lhbt volgens het islamitische geloof niet mag, maar het ieder zijn eigen keuze is. Als er wel signalen zouden zijn binnen de islamitische gemeenschap met betrekking tot lhbt, geeft gesprekspartner aan hier graag aandacht aan te willen besteden. Er lijkt onder verschillende professionals een behoefte te bestaan aan meer kennis (over methodieken) om goede voorlichting over lhbt te kunnen geven binnen migranten- en geloofsgemeenschappen.

Het is belangrijk om voorlichtingen weloverwogen af te stemmen op de doelgroep. 'Baat het niet, dan schaadt het niet' gaat met dit thema niet op blijkt uit onderzoek. (Movisie, 2015. *Do the right thing*)

Behoeftte aan ontmoetingsplek

Uit de gesprekken wordt duidelijk dat er behoefte is aan meer plekken waar lhbt-personen naar toe kunnen voor een zorgvraag of ontmoetingen met gelijkgestemden. Een mogelijkheid kan zijn om een

ontmoetingsplek te creëren voor lhbt's in een buurthuis. Belangrijk is dat deze lhbt-ontmoetingsplek zichtbaar is, bijvoorbeeld door posters en folders te verspreiden.

Aanknopingspunten in Charlois

Tijdens de interviews en wijkbijeenkomsten zijn gesprekspartners gevraagd naar hun concrete behoeften in relatie tot de vier thema's. Waar willen professionals en betrokken bewoners mee aan de slag en wat hebben ze daarvoor nodig? Daarnaast zijn er ook indicaties van impliciete behoeften die ons zijn opgevallen. Samen vormen deze behoeften concrete aanknopingspunten en aanbevelingen waar lokale en stedelijke professionals, vrijwilligers, ondernemers en anderen verder mee aan de slag kunnen.

Zicht op armoede en schuldenproblematiek

Er is blijvend aandacht nodig voor armoede in Charlois. Als bewoners zich (financieel) achtergesteld voelen, kan dit resulteren in wantrouwen richting stadsbestuurders. Besteed in het bijzonder aandacht aan het verder ontwikkelen van programma's die gericht zijn op preventie van problematische schulden van ouders met kleine kinderen en jongeren.

Bewustwording en tegengaan van vooroordelen

Om het patroon van bewoners die vooral in eigen kringen blijven te doorbreken, is het belangrijk om te investeren in het samenbrengen van groepen bewoners die op gespannen voet staan met elkaar. Bijvoorbeeld oudere bewoners zonder migratieachtergrond en jongeren met migratieachtergrond. Door ontmoetingen kan wederzijds begrip bevorderd worden, wat kan leiden tot minder vooroordelen en discriminatie.

Investeer in de openbare ruimte

Er zijn veel signalen over het straatbeeld in Charlois; deze zijn veelal negatief. Daarnaast is er verbetering mogelijk van de veiligheidsbeleving van bewoners. Het lijkt belangrijk om meer te investeren in (het onderhoud van) de openbare ruimte.

Blijvende inzet voor de jeugd

Er is blijvende inzet nodig voor het organiseren van activiteiten voor jongeren en kinderen in Charlois, zodat zij het gevoel hebben mee te doen in de samenleving. Dit kan ook zorgen voor minder ervaren overlast op straat van hangjongeren.

Besteed specifiek aandacht aan het creëren van beschermde arbeid voor kinderen met een beperking. Daarnaast is er een behoefte aan een zinvolle dag- en vrijetijdsbesteding voor deze kinderen. Zet in op het organiseren van meer activiteiten voor deze doelgroep.

Taallessen

Blijf investeren in aandacht voor Nederlandse taalvaardigheid en taallessen. Het is van belang om een beeld te krijgen van de mensen die niet in de gelegenheid zijn om taallessen te volgen, maar deze wel graag zouden willen volgen (en mogelijk nodig hebben). Besteed hierbij specifiek aandacht aan arbeidsmigranten. Professionals vinden de taalachterstand van deze groep problematisch, omdat dit de hulpverlening moeilijk maakt. Daarnaast hebben arbeidsmigranten zelf vaak de behoefte om de taal te leren. Zij zijn echter niet inburgeringsplichtig en daarom niet verplicht om de Nederlandse taal te leren. Dit maakt het mogelijk moeilijk om in aanmerking te komen voor (de financiering van) taalcursussen.

Kennis vergroten over ‘verborgen vrouwen’

Er is behoefte aan meer kennis over wanneer er precies sprake is van sociaal isolement en afhankelijkheid, en wanneer een levensstijl het gevolg is van een keuze. Op deze manier kunnen vrouwen die mogelijk in isolement leven daadwerkelijk ondersteund worden en vooroordelen over levensstijlen niet verward worden met daadwerkelijk isolement.

Activiteiten voor vrouwen

Blijf investeren in toegankelijke activiteiten voor vrouwen in de buurt. Zorg ervoor dat activiteiten toegankelijk zijn voor iedereen en interesse opwekken bij een zo groot mogelijke groep. Wees ook alert op het feit dat sommige activiteiten rolbevestigend zijn, zoals een naaigroep voor vrouwen. Probeer in te zetten op activiteiten waarbij jongens en meiden op een veilige en gelijkwaardige manier samenkomen.

Betrek oude bewoners bij vernieuwingsplannen voor de wijk

De herstructurering van Charlois heeft verschillende gevolgen voor nieuwe en oude bewoners. Om onvrede van bewoners te voorkomen en tegen te gaan, is het belangrijk dat in snel veranderende buurten de oude bewoners actief bij de vernieuwingen worden betrokken. Daarnaast is het van belang om te investeren in de binding met en saamhorigheid in de wijk. Organiseer bijvoorbeeld buurtactiviteiten waar oude en nieuwe bewoners elkaar kunnen ontmoeten.

Behoeftte aan aandacht en training over diversiteit voor professionals

Meer aandacht voor diversiteit binnen (hulpverlenings)organisaties kan bijdragen aan betere bereikbaarheid, toegankelijkheid en efficiëntie van de hulpverlening. Actief diversiteitsbeleid is een manier om de diversiteit van medewerkers te vergroten wat betreft bijvoorbeeld geslacht, leeftijd, etnische afkomst en seksuele gerichtheid.

Besteed ook aandacht aan de behoefte van professionals om de interculturele communicatieve vaardigheden en sensitiviteit te vergroten, bijvoorbeeld door trainingen hierover aan te bieden.²

Voorlichting en training voor professionals over discriminatie

Gesprekspartners geven aan niet goed te weten wanneer een gebeurtenis feitelijk discriminatie is, waar discriminatie plaatsvindt, wie er door getroffen wordt en hoe zij discriminatie kunnen aanpakken. Daarnaast valt het op dat gesprekspartners soms bepaald gedrag koppelen aan ras of etnische afkomst. Dit kan resulteren in (versterking van) vooroordelen en stigmatisering. Hieruit blijkt dat er aandacht nodig is voor dit onderwerp. Een training voor professionals kan helpen bij het signaleren en het bespreekbaar maken van discriminatie. Het is ook belangrijk om professionals mee te geven welke vervolgstappen mogelijk zijn wanneer een persoon discriminatie ervaart.

Kennis en training over lhbt-onderwerpen

Er lijkt een behoefte te zijn aan meer kennis en vaardigheden met betrekking tot lhbt-onderwerpen. Investeer in trainingen voor professionals om vaardigheden te ontwikkelen om seksuele gerichtheid of genderidentiteit bespreekbaar te maken.

² Naar aanleiding van deze behoefte worden door RADAR trainingen gegeven aan hulpverleningsorganisaties.

Om lhbt-acceptatie onder zowel Nederlanders met als zonder migratieachtergrond te bevorderen, en discriminatie en vooroordelen tegen te gaan, kan het helpen om aan te sluiten bij biculturele rolmodellen. In Rotterdam is de organisatie The Hang-Out 010 een succesvolle plek waar biculturele lhbt-jongeren samenkomen. Zij organiseren verschillende activiteiten in de stad voor lhbt-jongeren met en zonder migratieachtergrond.